

Paralel cu această dezvoltare a locuințelor sociale, mișcarea colectivă a găsit alte noi forme de expresie în timpul ultimilor cinci sau zece ani. Persoane de diferite vârste și categorii sociale au format grupuri în scopul de a-și rezolva problemele de habitat, pe o bază comună, colectivă.

Explicația acestei rapide dezvoltări a mișcării colective este de natură socială și politică. Ea trebuie considerată drept unul dintre rezultatele « revoluției tinerilor » care a început în anul 1960 cu campania « Să se interzică Bomba ». Acest fond politic a creat un spirit de solidaritate și coeziune între grupuri largi de tineri și bătrâni, dintre care mulți și-au schimbat felul de a vedea actuala societate, născându-se astfel ideea societății bazată pe colectivități.

În linii mari, cei care trăiesc în colectivități acceptă egalitatea sexelor — atât din punct de vedere al muncii cât și din punct de vedere intelectual — și în multe cazuri linia de demarcație dintre « munca bărbaților » și « munca femeilor » a dispărut complet, cu rezultatul că bărbații, de pildă, pot perfect de bine să aibă grijă de copii, să gătească și să curețe, în timp ce femeile se ocupă de studii sau alte forme de muncă de creație. O colectivitate se bazează pe suplețe în ce privește rolul pe care trebuie să-l joace fiecare. Idealul către care aspiră membrii unei colectivități este o comunitate mai mare, în care oamenii să însemne mai mult unul pentru altul, o colectivitate în care bărbații, femeile și copiii să trăiască sub forma unui grup integrat, având părți — ideale — egale de responsabilitate și influență.

Gradul de integrare poate varia, dar marea majoritate de colectivități daneze cuprinde membri ce își pot trăi perfect bine viața lor particulară în același timp cu viața ca membru al comunității. Cu alte cuvinte, atât persoanele singure cât și cuplurile au camera lor privată alături de celelalte camere ale comunității, cum ar fi, de pildă, bucătăriile, camerele de zi și sufrageriile. Marea majoritate a membrilor comunităților sînt studenți, ucenici, lucrători și personal universitar de ambele sexe. Astăzi, există mai bine de 1 000 « colectivități » în Danemarca, dacă se acceptă drept definiție a « colectivității »: « un grup de cel puțin șase adulți, fără legătură de rudenie între ei, care trăiesc ca o unitate ».

Cu alte cuvinte, în raport cu populația ei, Danemarca are mai multe « colectivități » decât oricare altă țară din lume. Și numărul lor crește continuu.

Există trei tipuri de « colectivități ». Prima este cea **urbană**, a cărei principală preocupare este ideea de locuință comună. Aceste locuințe sînt deseori situate în case urbane mari sau vile urbane cu aspect respectabil, avînd două sau trei etaje, locuințe pe care membrii unei colectivități le închiriază în comun și le amenajează după nevoile lor, dîndu-le, după caz, destinația de camere particulare și camere comune. În multe cazuri, o astfel de comunitate înființează atât biblio-

teci de lucru comune, precum și garderobe comune: o încăpere corespunzătoare unde toată lumea își atîrnă hainele, această garderobă comună fiind apoi disponibilă tuturor membrilor colectivității. Cel de-al doilea tip este cel al colectivităților **rurale**, unde interiorul este, în linii mari, amenajat la fel ca și colectivitățile urbane, dar pămîntul este arat și muncit de toți membrii colectivității, pe baza principiilor biodinamice, cu rezultatul că pot cultiva practic toate fructele și legumele de care au nevoie. Mulți dintre aceștia se mai îndeletnicesc și cu arte și meserii de altă natură, în care caz produsele lor sînt vîndute prin magazine specializate în orașe mai mari. Cu alte cuvinte, acestea sînt colectivități a căror caracteristică este **natura productivă**.

Spre deosebire de colectivitățile urbane și rurale, care s-au organizat în clădiri deja existente, în ultimii ani s-a clădit o serie de noi complexe de locuințe colective, ca rezultat al inițiativei unor grupuri independente. Cu titlu de exemplu, dintre cele mai reprezentative vom descrie pe scurt colectivul numit « Saettedammen », situat la aproximativ 40 km la nord de Copenhaga, în cadrul unui peisaj rural deosebit de atrăgător. Această colectivitate se compune din aproximativ 100 persoane (dintre care aproape jumătate sînt copii), cuprinzînd familii de tip nucleu cu situații materiale solide, părinții avînd vîrsta între 35 și 50 ani. Ei sînt de formație universitară și, cu ajutorul arhitecților, au reușit să proiecteze un complex de case cu terasă, grupate în jurul unor servicii comune, cum ar fi grădinița de copii, sală de întrunire cuprinzînd bucătăria, sauna, spălătoria etc.

În cazul de față, gradul de integrare în colectivitate este mai mic decît în primele două cazuri menționate. Fiecare familie are casa ei proprie, cu unul sau două etaje. De asemenea, membrii colectivității sînt în medie mai bătrîni decît în cazul celorlalte două colectivități; cu toate acestea, ei trebuie nu numai să realizeze serviciile colective menționate mai sus, dar mai trebuie să se supună unui sistem de luat cina în comun (participarea este voluntară, dar prînzul de sîmbătă este locul de întîlnire obișnuit, fiecare familie aducîndu-și mîncarea). În sfîrșit, și acesta este poate lucrul cel mai important pentru membrii acestui tip de colectivitate, se oferă posibilitatea unui contact mai strîns și mai sincer, precum și a unei cooperări mai strînse între membrii colectivității.

Astăzi, mișcarea către colectivități este reprezentată în Danemarca printr-o serie de forme și activități, care se desfășoară de-a lungul unor linii mai mult sau mai puțin paralele, și anume: de la statutul mai oficial și mai bine conturat al Asociațiilor de habitat și pînă la diferitele forme aparținînd inițiativelor unor grupuri independente ale danezilor de azi. Dar faptul pozitiv ce trebuie reținut în legătură cu această idee de locuire comună este acela că există oameni care încearcă direct noi forme de viață socială.

ESTETICA INSTALAȚIILOR

Societatea modernă oferă oamenilor un confort din ce în ce mai ridicat prin intermediul diverselor instalații și echipamente. Casele noastre, edificiile în care ne desfășurăm multiplele activități au încetat de mult să mai fie simple ziduri și planșee ce închid spații, oferind adăpost și securitate.

Pe măsură ce parcurgem ultimele decenii, constatăm un proces din ce în ce mai marcat de diversificare a tipurilor de instalații și echipamente în construcțiile civile: instalații termice, sanitare, gaze, electrice, forță, ventilații, condiționare, frigorigene, abur, aer comprimat, telefonie, televiziune, cu circuit închis sau deschis, telex etc. Ca să nu vorbim de instalațiile tehnologice din industrie, a căror amploare și diversitate depășește capacitatea de cuprindere a rîndurilor de față. Soluționarea lor, ca și coexistența în cadrul aceleiași clădiri, devin chestiuni din ce în ce mai complexe.

Considerente de economie a materialelor de construcții, de economie a efortului constructiv al societății, de eficiență și securitate a exploatarei, de adaptabilitate la progresul tehnic (în sensul modificării și ameliorării lor pe măsura uzurii morale) cer imperios rezolvarea aparentă a instalațiilor și a unor echipamente, nu numai pentru construcțiile industriale, dar și pentru cele civile.

Cîtă vreme circuitele de instalații, puține la număr, puteau fi înghesuite prin colțuri, nișe sau spații ascunse, mascate prin ghene, cașradiatoare, rabișuri locale, înglobate în grosimea zidurilor sau a structurii, problemele de estetică a instalațiilor au mai putut fi escamotate (conștient sau inconștient).

Astăzi, însă, problema integrării lor armonioase în cadrul ambiental, arhitectural, devine de stringentă actualitate, intrînd fără discuție în sfera de creație a arhitectului și a designerului.

Paradoxal, însă, constatăm că interesul arhitecților continuă să se concentreze în special asupra anvelopantei materiale a spațiilor, eventual asupra structurii de

rezistență și infinit mai puțin asupra problemelor de «arhitectură a instalațiilor» cu toată ponderea lor mare în cadrul construcției.

Este adevărat că proiectarea instalațiilor este supusă unor principii și rigori funcționale specifice, de a căror soluționare, la nivel de concepție, sînt responsabili inginerii de specialitate.

Dar organizarea spațială coordonată a traseelor de conducte, distribuția și amplasarea recipientilor, aparaturii, capacitățile lor de a contribui la crearea unei ambianțe estetice de calitate, la caracterizarea și personalizarea unui spațiu, depășesc limitele profesiei de inginer instalator.

Ocupînd volume considerabile în spațiu, prezența lor fizică nu poate și nu trebuie să fie neglijată. Instalațiile ar trebui să constituie obiectul unor studii aprofundate funcțional-estetice, desfășurate pe două direcții principale: atît la nivelul industriilor producătoare de elemente componente și subansambluri (design) cît și, sau mai ales, la nivelul organismelor de proiectare a construcțiilor (arhitectura instalațiilor).

Constatăm însă, că aceste studii se fac sporadic, nesistematic sau nu se fac deloc, motiv pentru care estetica diverselor echipamente și instalații lasă mult de dorit.

Cunoscutele radiatoare au aceleași forme gîndite acum 50 de ani (greoaie, cu volum mare, vesnic cu vopseaua cojită, acumulină praf), care cu greu pot sta alături de o fereastră cu timplărie de aluminiu.

Iar dacă ne gîndim la tubulaturile de ventilație, din tablă, executate rudimentar în ateliere ad-hoc sau direct «în situ», ciocnite, deformate, îmbinate ne-

glijent, e ușor de înțeles de ce sînt greu de suportat aparente.

Situația este asemănătoare și în ce privește răcitoarele de aer pentru spații frigorifice, unele armături de instalații sanitare, conductele de evacuare pentru ape menajere sau pluviale, tablourile electrice, dozele, lămpile fluorescente, etc.

La crearea unui aspect inestetic, neglijent o mare contribuție o au și accesoriiile de prindere, rezemare, suspendare, precum și materialele folosite la izolarea termică sau la finisarea (vopsirea) conductelor.

Așa se ajunge ca pentru spații ceva mai pretentioase, mascarea instalațiilor să devină obligatorie, făcîndu-se un consum inutil de materiale, și ridicînd nejustificat valoarea investiției.

Apare evidentă necesitatea realizării de către industriile producătoare a unor subansambluri și elemente gata finisate din fabrică, îngrijit executate, impecabil designate, care să ocupe cît mai puțin din spațiul util al încăperilor, să aibă forme simple, să fie ușor de întreținut.

Toate elementele componente ale instalațiilor trebuie gîndite din capul locului pentru a contribui la creșterea expresivității spațiilor în care sînt amplasate, cu cel puțin același efort creator cu care sînt gîndite utilajele, timplăriile, mobilierul.

Dar chiar și în condițiile în care designul industrial al instalațiilor este departe de a atinge performanțele mai sus enumerate, rolul arhitectului în proiectarea de instalații în construcții poate fi hotărîtor. Pentru că stă la îndemîna lui, în

calitate de coordonator, de șef de proiect complex, să gîndească «arhitectura» instalațiilor, să includă și capitolul instalațiilor printre premisele inițiale ale concepției spațio-funcționale generale.

Aceasta implică cunoașterea aprofundată de către arhitect a principiilor funcțional-tehnologice specifice, a principalelor variante tipologice, a mijloacelor de punere în operă, a posibilităților de finisare.

Studierea unei distribuții spațiale corecte și convenabile, stabilirea unor trasee funcționale, eficiente dar și expresive, organizarea clară, logică, euristică a sistemelor de instalații aparente, conformă cu natura și personalitatea spațiului pe care îl deservesc, armonizarea formelor, gabaritelor, utilizarea culorii, atît în scopul recunoașterii și diferențierii cît și cu rol estetic în sine, sînt tot atîtea aspecte a căror importanță pentru clădire este cel puțin egală cu a raportului de plin-gol al fațadei sau a desenului unei timplării metalice.

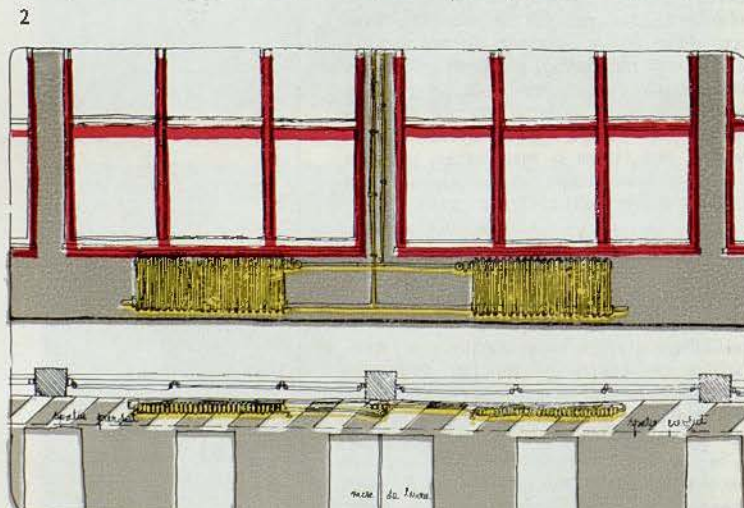
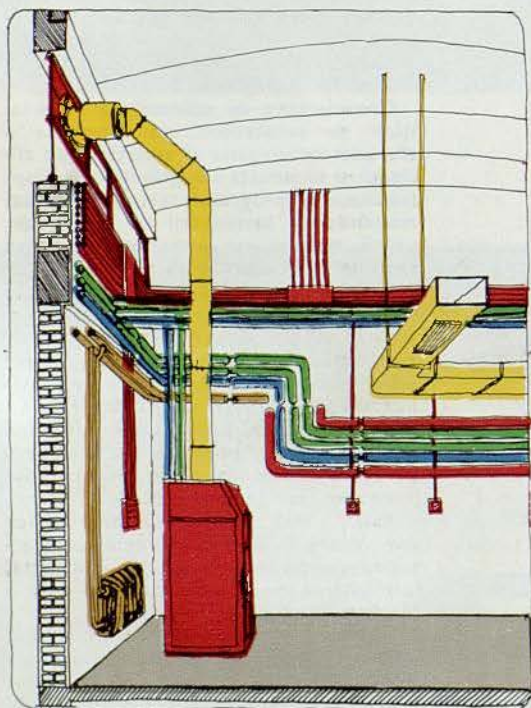
Această problemă foarte complexă conduce la ideea necesității specializării unor arhitecți în acest domeniu, așa cum sînt deja specializați în arhitectura mobilierului, a decorației interioare sau în arhitectura detaliilor de construcție.

Numai în acest fel se poate realiza asimilarea estetică a instalațiilor, mutația lor din sfera serviciilor anexe (a utilităților murdare și ascunse) în sfera instrumentelor principale de configurare a spațiului.

Arh. SILVIA URSU

1. Studiarea unei distribuții spațiale corecte și convenabile, stabilirea unor trasee funcționale, eficiente dar și expresive, organizarea clară logică a instalațiilor aparente, armonizarea formelor, gabaritelor, utilizarea culorii în scopul diferențierii dar și ca scop estetic în sine, sînt tot atîtea aspecte a căror importanță pentru clădire este cel puțin egală cu a raportului de plin-gol al fațadei sau a desenului unei timplării metalice.

2. Cunoștele radiatoare, cu forme gîndite acum 50 de ani, necesită volum mare de manoperă de finisare, greu de întreținut, rezervoare de praf, cu greu pot sta alături de o fereastră cu timplărie de aluminiu. Ca să nu mai spunem că pentru fiecare metru liniar de fațadă se pierd cca 25—30 cm, datorită amplasării discontinue, a formei lor neadaptate dimensional cu celelalte elemente de utilaj sau mobilier, a conductelor, caturilor, etc. Este adevărat că industriile producătoare de elemente de încălzire oferă o soluție care să remedieze aceste deficiențe: încălzirea cu convectori, dar aceștia sînt încă necompetitivi datorită prețului de cost ridicat și a unor dificultăți în exploatare și întreținere.

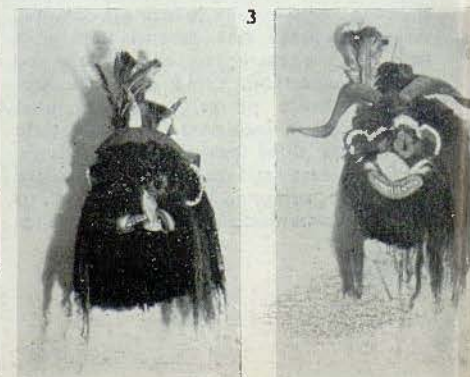
Dicționar

NECULAI POPA DIN TÎRPEȘTI

Am avut intenția să vi-l prezint, în cadrul rubricii «Dicționar», pe artistul popular Neculai Popa ca și originala sa creație: măști din blană și cirpe cu dinți de fasole, figuri în piatră de calcar ca și în lemn, linguri sculptate — ce par să comunice printr-o impresionantă afinitate cu străvechea cultură de pe meleagurile Moldovei. Recunosc, însă, că nici o altă prezentare nu ar fi putut fi mai fidelă și mai vie decît scurta autobiografie pe care Neculai Popa și-a scris-o la rugămintea mea. Și dacă această prezentare ca și imaginile obiectelor create de artist v-au trezit curiozitatea și poate dorința de a ști mai mult despre ele, duceți-vă și vizitați-l. Neculai Popa, cu amabilitatea și verva sa, ca și obiectele sale frumoase și originale, vă vor răsplăti din plin efortul.

A.V.

«Mă numesc Neculai Popa în vîrstă de 55 ani. Născut la 13 august 1919. Sînt născut în satul Tîrpești, comuna Petricani, județul Neamț. Locuiesc în același sat Tîrpești unde m-am născut. De profesie sînt cîntăreț bisericesc. Tatăl meu pe nume Vasile a fost tot cîntăreț bisericesc. Mama Elena, a fost casnică avînd 7 copii. Eu sînt născut gemene cu o soră pe nume Maria. Trăim amîndoi. Posed 5 clase primare și 4 clase Școala de cîntăreț bisericesc. Total 9 ani. Cu ocazia Războiului al doilea Mondial, am fost avansat la gradul de Plutonier în rezervă, devenind invalid de război cu pensie, fiind rănit în coaste și mină dîriaptă. De la vîrstă de 7—8 ani am început să fac măști populare tradiționale cu specific local din tradițiile teatrurilor populare, datinilor și obiceiurilor de iarnă. La vîrstă de 10—12 ani am început să improvizez costume pentru teatrurile populare și să organizez echipe cu copii din sat. La vîrstă de 15—16 ani, am început să fac texturi în versuri pentru toate formațiunile din sat și dimprejur. Care formațiuni și astăzi sînt instruite de mine atît în jocurile obiceiurilor de iarnă cît și în diverse serbări populare sătenești. În formațiuni eu oriicînd am avut rolul de actor și regizor. La vîrstă de 28 de ani, m-am

1

2

casătorit având în prezent trei copii, o fetiță și doi băieți. Pe soția mea o chiamă Elena. Dînsa e atașată de mine la toate activitățile mele ca artist popular. De la vîrsta de 18 ani, am devenit arheolog amator, descoperind peste 20 așezări neolitice, unde colaborînd cu specialiștii pînă în prezent în fiștecare an, facem săpături arheologice. Datorită acestor săpături arheologice, am devenit artist popular, creîtor ca sculptor în piatră. Ceva mai tîrziu și sculptor în lemn. Imitînd idolii din așezările neolitice a eșit sculptura mea în piatră. În anul 1964 am înființat în satul meu un muzeu sătesc avînd în acest muzeu în jurul la 2500 piese artă, folclor, etnografie și istorie. Tot în acel an am donat la muzeul din Tîrgu-Neamț 1800 piese. Mi-am scris un roman în versuri de 250 pagini denumit Cartia vieții mele și un alt roman în proză care poartă aceeași denumire, dar la acesta încă mai am de scris, nu este gata. În anul 1970 am scris Monografia comunei mele. De cînd sunt artist popular am avut 20 expoziții personale, 15 colective, 6 Republicane și 6 Internaționale. Am obținut Premiul Uniunii Artiștilor Plastici pentru Artă populară, 2 premii internaționale și 4 republicane. Sunt decorat pentru folclor cu Medalia Meritul Cultural cls. I. Mi s-au făcut filme documentare de către cinematografia română și am fost prezentat și la Televiziune cum și la Radio, am fost publicat în reveste.

În timpul anului sîntem vizitați acasă de numeroși vizitatori români și străini. În vara anului 1974 am fost vizitați de 106 autocare ONT.

Peste 2—3 ani voi inaugura un nou și mare muzeu personal în Curtea mea».

Artist popular Neculai Popa
Satul Tirpești comuna Petricani
România

1. Văicărătorul (Bocitorul). Statuetă din piatră de calcar, datată 1970 — 2. Sărutul, statueta din piatră de calcar de 15 cm înălțime, datată 1964 — 3,4,5. Măști de urîți folosite cu prilejul sărbătorilor. Sînt din blană, cîlți, cirpe, fasole, pălării vechi de țigani și coarne de berbec — 6. Furculițe sculptate în lemn, de 20 cm lungime

5

6

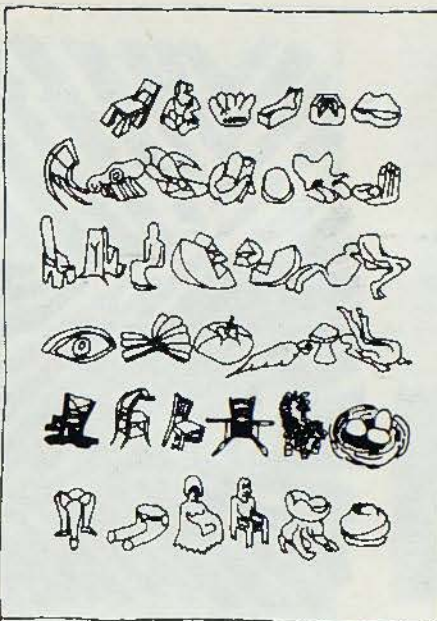

SCAUNE—POEM

Titlul unei expoziții organizată la Casa Artelor și Culturii din Creteil (Paris) de Dominique Gauron și Gérard Ifert, expoziție ce a reunit opere de graficieni, pictori, designeri, arhitecți, studenți și poeți. Scaunele grupate în funcție de tema filozofică sau sursa de inspirație, au fost în jur de 100, exemplare originale sau reeditate. Sursele de inspirație ca și materialele și tehnicile folosite au fost foarte diverse (corpul omenesc, animale, obiecte casnice).

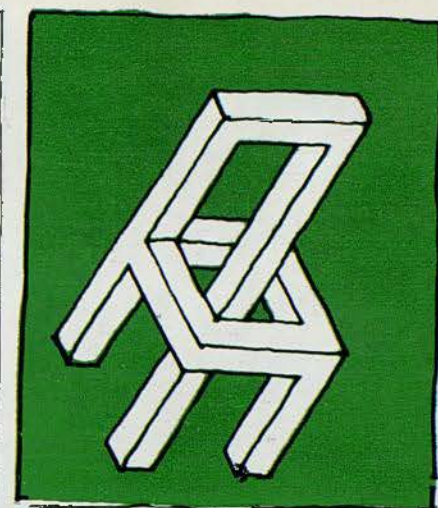
A fost prezent op-artul, pop-artul, suprarealismul, superrealismul, simbolismul, arta geometrică.

Au fost prezenți, printre alții: Adzak, Boujon, Blondel, César, Gaudi, Hausmann, Kossuth, Mackintosh, Mendini, Rietveld, Pesce, Le Parc, Talon, Vasarely, Yvaral, Zanko.

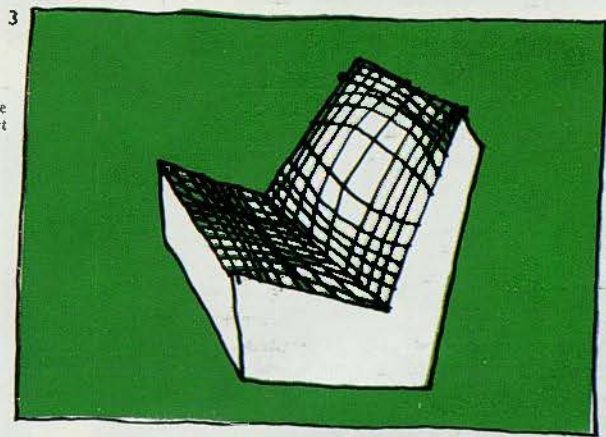

1

1. — Afîșul expoziției desenat de Dominique Gauron și Gerard Ifert
2. — Scaun desenat de Yvaral
3. — Scaun desenat de Vasarely

2

3

Să discutăm despre...

MOBILIER TEHNOLOGIC

Conceptul de modul și apoi cel de standardizare au fost aplicate de industrie pentru necesitățile sale de randament și eficiență. De la primele mașini, formate din componente standardizate, s-au extins la construcția fabricilor (prefabricarea și tipizarea construcțiilor industriale). Mai greu, au pătruns în domeniul mobilierului.

Mobilierul folosit în industrii (împărțit în două mari categorii — cel pentru grupul social-administrativ și cel pentru producția propriu-zisă) se pretează la a fi produs pe scară industrială avînd forme simple, funcționale și un grad mare de repetabilitate, deci cu atît mai mult la baza concepției lui ar trebui să stea ideea modularii.

N-aș vrea să discut problema mobilierului pentru vestiare și birouri, reglementată de altfel de standarde de mult învechite, ci problema mobilierului tehnologic, predominant, atît ca valoare cît și ca prezență materială, alături de utilajele propriu-zise.

Acest mobilier, așa cum este astăzi fabricat la noi, suferă de două mari neajunsuri (pe lîngă altele mai mărunte): 1. lipsa unei coordonări dimensionale între diversele fabrici furnizoare, pe de-o parte, și, pe de alta,

între acestea și modulul folosit în arhitectura industrială; 2. lipsa flexibilității în spațiu și în timp (pe lîngă forme greoaie, nestudiate, folosind materiale și culori lipsite de orice pretenție estetică).

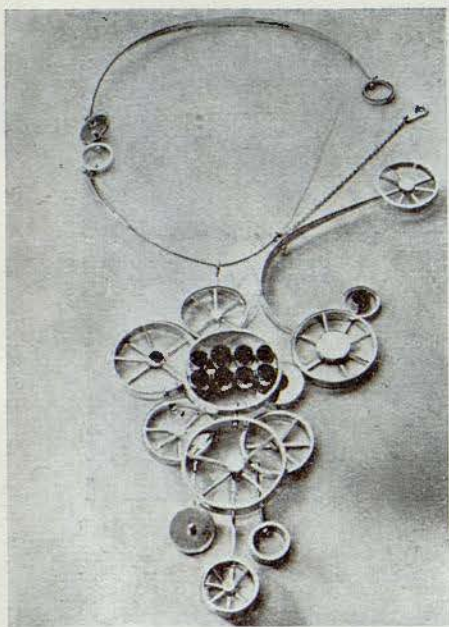
Lipsa coordonării dimensionale aduce după sine spații pierdute, mobilare chinută și o impresie generală de dezordine.

Societatea modernă cere mereu produse noi într-un ritm din ce în ce mai rapid. Pe lîngă alte cauze, lipsa flexibilității și adaptabilității mobilierului împiedică transformarea rapidă a fluxurilor de fabricație.

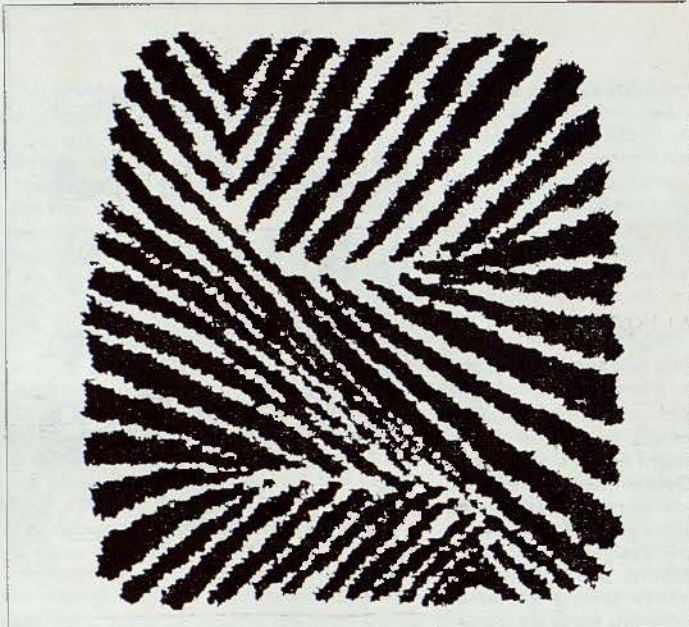
Mobilierul tehnologic ar trebui să fie studiat la scara întregii economii, pe categorii de industrii cu necesități asemănătoare, pentru a putea fi aplicat, același la cît mai multe întreprinderi industriale.

Conceput, nu ca un întreg masiv, ci dintr-un număr de elemente avînd la bază un modul comun, elemente asamblabile în diverse configurații cu ajutorul cîtorva tipuri de noduri, putînd fi combinate cu rafturi, lumini, benzi de transport, cu ajutorul a diverse accesorii, un astfel de mobilier tehnologic ar avea avantajul unui transport ușor, depozitări economice, asamblări rapide cu minimum de efort și mijloace, adaptabil oricînd la noi fluxuri tehnologice. Este o problemă ce ar merita să fie studiată pentru toate avantajele ce le-ar aduce economiei.

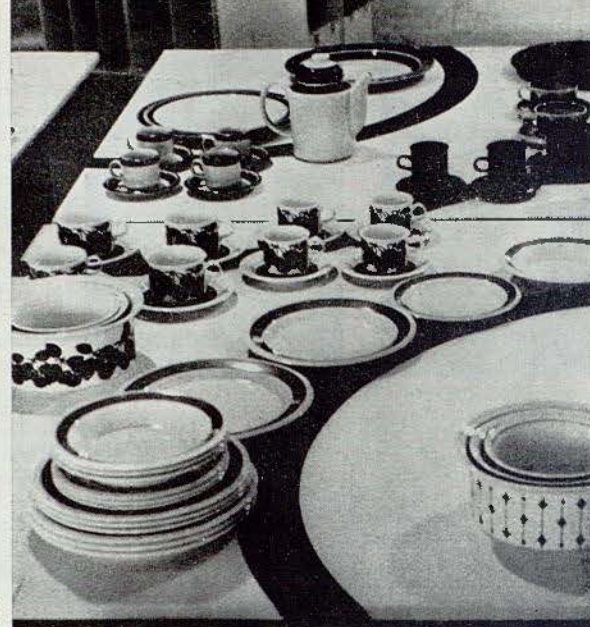
Arh. ANA VASILACHE

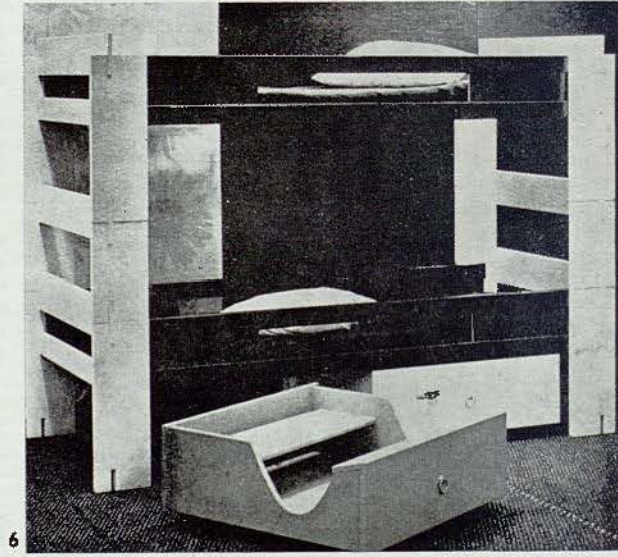
1

2 3

4 5

6

7

8 9

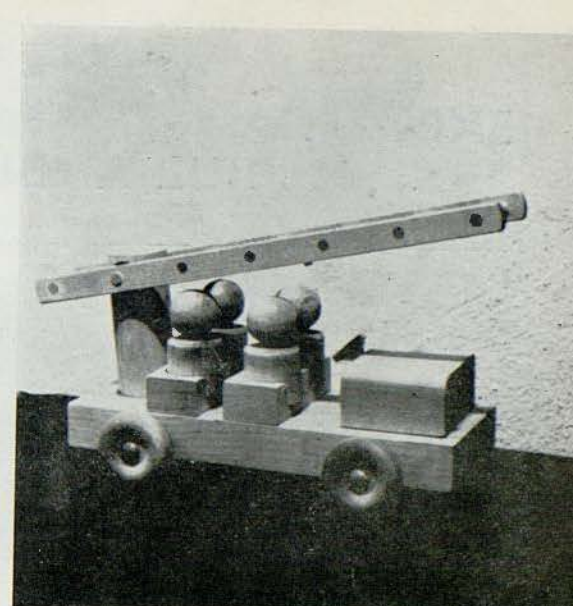

10

11

DESIGNUL FINLANDEZ

Designul finlandez are locul lui aparte în Scandinavia așa cum designul scandinav are locul lui aparte în lume.

«Miracolul» designului nordic de astăzi se explică și prin respectabila lui vechime. Apărute în Finlanda la sfârșitul secolului al XIX-lea, ceva mai târziu ca în Anglia, artele industriale s-au dezvoltat, susținute de filonul folcloric, ceea ce a dus la crearea unui stil național. Încă din 1875 a luat ființă «Societatea finlandeză de meserii și design», a doua din lume, societate privată, necomercială, fără profit și cu reprezentanți în guvern, având ca scop promovarea meșteșugurilor și a designului, ocupându-se și cu organizarea de expoziții în țară și în străinătate.

Mai târziu, după anul 1918, anul independenței naționale, arhitectura și artele industriale cunosc un nou avânt, cu substanțiale influențe din partea grupării *Bauhaus*. Încă de atunci începe colaborarea dintre creatori și industrie în sensul promovării unor articole de uz casnic ieftine, practice și estetice.

După deceniul al șaselea, roadele designului finlandez se văd tot mai mult în expozițiile internaționale și sînt tot mai apreciate.

Industria finlandeză de bunuri de consum este astăzi una dintre cele mai dezvoltate din Europa: fabrici de porțelan și de produse din sticlă, industria textilă, de mobilier, de oțel inoxidabil etc. Colaborarea designerilor cu industria se face fie pe bază de angajare permanentă, fie pe bază de contract, numai un mic număr dintre ei avînd ateliere proprii.

Evoluția designului finlandez, de la scop comercial la mod de gîndire și de viață, poate fi urmărită ca și în alte țări. Dar aici «compromisul» dintre concepțiile designerilor și cerințele pieței s-a rezolvat parcă mai mult în favoarea societății, iar apropierea de creația populară a dus la cristalizarea unui stil sobru, la folosirea materialelor naturale, la forme curate și simple.

Problema crizei materiilor prime și degradării mediului ambiant a dus și la reevaluarea vechilor metode și concepții de design. Din ce în ce mai mult designul este considerat element integrat unui proces mai vast. Ca urmare, numeroși designeri lucrează în echipe pluridisciplinare la proiecte interesînd întreaga societate, de la protecția mediului ambiant, la probleme de industrie, transport, atestînd transformările petrecute în esența designului finlandez.

Expoziția «Designul finlandez» a prezentat publicului român principalele tipuri de produse rezultate din colaborarea creatorilor cu industria: mobilier, articole de uz casnic, jucării, bijuterii, covoare, comunicație vizuală.

Dintre acestea, covoarele *RYIJY* sînt produse tipic scandinave, asemănătoare cu cerșile noastre și cu țesăturile groase de lînă cu fir lung din gospodăriile țărănești, aduse astăzi la un înalt nivel artistic.

Bijuteriile finlandeze, cunoscute ca și restul obiectelor de design și apreciate în întreaga lume, sînt și ele urmare a unei evoluții în timp. Suferind la început influențe bizantine și ruse, mai apoi suedeze, tinerii designeri de astăzi au găsit drumuri proprii prin introducerea unor materiale neprețioase, eliminarea ornamentelor și exprimarea structurii materialelor. Astfel, a fost posibil ca, în perioada 1955—1970, să crească de 39 ori exportul de bijuterii.

Există, în rîndul designerilor scandinavi părărea unei neapărate utilități a anonimatului creațiilor industriale. Sven Hansen ia în sprijinul afirmației exemplul cu arta populară și cu artizanatul, care au caracteristicile creației industriale: garantează nevoia (prin prelungirea experienței), calitatea (prin tradiție), se înscriu în producția de serie (mică), dar sînt anonime. De asemenea, primele creații industriale au fost anonime.

Această părere nu face decît să completeze ideea lucrului în echipă, a designului în folosul societății, nu al unei clase sau al autorului însuși.

Arh. ALBA DELIA POPA

13

1. PAULA HAIVÄÖJA — bijuterie, realizare KALEVALA KORU — 2. MIRA TISSRI — realizare SUOMEN KÄSITYÖN YSTÄVÄT — Replică modernă a covorului finlandez *ryijy* — 3. Diferite servicii de masă aparținînd mai multor creatori, realizare OY WÄRTSILA AB. — 4. SAARA SAPPINEN, mobilier pentru elevi. Executat de ISKU TEHTAAT OY — 5. SAARA SAPPINEN — aceleași scaune, pentru a masă de lucru. Realizare ISKU OY — 6. PIRKKO STENROS — mobilier pentru copii. Execuție MUURAME KY — 7. TIMO SARPANEVA — servicii și seturi de pahare din sticlă. Realizare ITALAN LASITEHDAS — 8. Masă componibilă din patru părți, identice câte două. Design SAARA SAPPINEN — 9. EERO AARNIO — masă extensibilă pentru opt locuri, din lemn natur lăcuit. Execuție ASKO OY — 10. Mobilier din teavă de oțel și plastic. ESKO PAJAMIES designer, ASKO OY execuție — 11. Grup de mobilier pentru birouri, realizat de mai mulți creatori. Scaune OLLI MANNERMAA — 12. Design jucării: KAIJA AARIKKA, MATTI NIEMI, JORMA VENNOLA — 13. Bijuterie de TAPIO WIRKKALA, realizată de KULTAKESKUS OY.